

Zbigniew Sareło

Sprawozdanie z konferencji naukowej "Moralność i etyka w ponowoczesności"

Studia Philosophiae Christianae 32/1, 304-305

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bohdana Bejze), Warszawa 1993, Wyd. ATK, ss.305. Wydanie drugie, poprawione i poszerzone tej książki ukazało się nakładem Wydawnictwa Civitas Christiana, Warszawa 1994, ss.510. W roku 1995 nastąpił dodruk tej pozycji.

III. W dwu następnych latach akad.: 1993/94 i 1994/95 został zorganizowany długi cykl wykładów pt. *Przekonania dotyczące Boga a postawy moralne*. W cyklu tym na temat wyrażony powyższym tytułem wypowiadali się przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych.

W roku akad. 1993/94 wykłady te wygłosili: 20.X.1993 r. Józef Życiński, 17.XI.1993 r. Zofia J. Zdybicka, 15.XII.1993 r. Tadeusz Dajczer, 19.I.1994 r. Michał Czajkowski, 23.II.1994 r. Tadeusz Ślipko, 23.III.1994 r. Mieczysław Gogacz, 20.IV.1994 r. Jacek Salij, 11.V.1994 r. Mieczysław A. Krąpiec, 11.V.1994 r. Jan Łach.

W dalszym ciągu tegoż cyklu, w roku akad. 1994/95 z wykładami wystąpili: 19.X.1994 r. Bohdan Bejze, 16.XI.1994 r. Karol Meissner, 7.XII.1994 r. Włodzimierz Bojarski, 11.I.1995 r. Adam Lepa, 22.II.1995 r. Wiesław Niewęglowski, 15.III.1995 r. Stanisław Kuczowski, 5.IV.1995 r. Janina Słomińska, 10.V.1995 r. Franciszek Adamski.

W okresie wakacji 1995 r. w drukarni znalazła się książka, w której pomieszczone zostały teksty wszystkich wykładów z wymienionych wyżej dwu lat akademickich. Tytuł tej pozycji brzmi: *Wobec Boga i moralności* (praca zbiorowa pod red. Bohdana Bejze), Wydawnictwo Civitas Christiana, Warszawa 1996.

ZBIGNIEW SAREŁO

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ *MORALNOŚĆ I ETYKA W PONOWOCZESNOŚCI*

W dniach 23-24 listopada 1995 roku w gmachu Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie odbyła się Konferencja Naukowa nt. *Moralność i etyka w ponowoczesności*. Miała ona charakter interdyscyplinarny oraz pluralistyczny. Nad problemem możliwości i potrzeby wychowania moralnego zastanawiali się filozofowie, socjologowie i pedagodzy, którzy reprezentowali trzynastcie ośrodków naukowych z całej Polski.

Konferencję otworzył Rektor ATK, ks. prof. dr hab. Jan Łach. Skierował on pod adresem uczestników życzenie, aby ich obrady były owocne i oddziaływały na tych, którzy nie znają Prawdy i podlegają destrukcji ładu etycznego.

Podjęta na Konferencji tematyka została zgrupowana w trzech częściach: filozoficznej, socjologicznej i pedagogicznej. W części pierwszej prelegenci zmagali się głównie z kwestią zdolności rozumu ludzkiego poznawania wartości moralnych. Sposób rozwiązywania tego zagadnienia posiada istotne znaczenie dla koncepcji pedagogiki, ponieważ rozstrzyga o celach wychowania. Autorzy referatów, uznając niektóre ze spostrzeżeń filozofii postmodernistycznej za trafne i biorąc je pod uwagę, próbowali w zasadzie bronić kompetencji rozumu w poznawaniu prawdy i wartości moralnych.

Dwa referaty w tej części Konferencji były poświęcone (pośrednio lub bezpośrednio) myśli Zygmunta Baumana, który po ich wysłuchaniu zabrał głos w dyskusji. Wskazał on m.in., że krytycy jego poglądów nie zawsze trafnie odczytują zamierzony przez niego sens wypowiedzi.

W referatach wygłoszonych w drugiej części Konferencji autorzy zaprezentowali rezultaty socjologicznych badań kwestii poglądów i postaw moralnych oraz zachodzących w nich przemian. Przedstawione przez nich wyniki, aczkolwiek nie dają całościowego obrazu aktualnego stanu, gdyż ich badania dotyczyły tylko pewnych szczegółów, mogą one jednak stanowić przyczynek do bardziej globalnego ujęcia rzeczywistości.

Trzecia część Konferencji była poświęcona zagadnieniu wychowania moralnego. W treści referatów wyraźnie ujawniło się, jak znaczny wpływ na koncepcję wychowania posiadają założenia filozoficzne, a zwłaszcza antropologiczne i epistemologiczne. One to bowiem są podstawą różnic w opcjach wychowania moralnego, zaprezentowanych w poszczególnych referatach.

Konferencję zamknął Prodziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK, ks. dr hab. Zbigniew Sareło. Podziękował on uczestnikom za twórczy udział w Konferencji i wyraził nadzieję, że wymiana poglądów, często polemiczna, będzie inspirować do dalszych badań diskutowanych problemów.

ALICJA GROCHOWSKA

**SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM NA TEMAT:
WYBRANE PROBLEMY PRANIA MÓZGU
ATK, 15 GRUDNIA 1995 R.**

Na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK odbyło się sympozjum na temat: *Wybrane problemy prania mózgu*. Konferencja została zorganizowana przez Katedrę Psychologii Osobowości pod kierunkiem prof. Stanisława Sieka. Udział wzięło ponad 120 osób.

Prof. S. Siek wprowadził słuchaczy w problematykę *brainwashing* i przedstawił poszczególne etapy prania mózgu: rozstrajanie organizmu, zmniejszanie poczucia bezpieczeństwa, degradacja obrazu siebie, wyzwalanie poczucia winy, doprowadzanie osobowości do stanu regresji, ofiarowywanie nowego życia. Następnie mówił o możliwościach i metodach badania prania mózgu w różnych dziedzinach życia. Elementy *brainwashing* stosowane przez niektórych „manipulatorów”, a znane z historii, można badać za pomocą psychologicznej analizy wspomnień, relacji, pamiętników (np. osób, które przeżyły łagry sowieckie lub getta). Za pomocą testów psychologicznych można badać zmiany zachodzące pod wpływem technik prania mózgu stosowanych np. w niektórych sektach religijnych (np. obraz siebie, poczucie winy, nasilenie mechanizmów obronnych itp. przed wstąpieniem do sekty i po pewnym czasie uczestniczenia). Prelegent zwrócił także uwagę na łagodne formy *brainwashing*, które można zaobserwować w życiu politycznym i w niektórych programach telewizyjnych.

Kolejne wystąpienie na sympozjum dotyczyło stosowania elementów *brainwashing* w wychowaniu. Prof. K. Zabłocki podjął problem uspołeczniania, ale uspołeczniania związanego z tworzeniem ideologii i normatywności (np. wychowanie socjalistyczne i „uspołecznianie” obywateli). W tym wypadku uspołecznianie byłoby doбором celowych norm i wzorców, które mają spełniać ideał wychowawczy zgodny z ideologią.

W referacie *Elementy prania mózgu stosowane przez Niemców podczas Holocaustu* dr A. Grochowska przedstawiła najczęściej występujące i najbardziej charakterystyczne zabiegi *brainwashing*, jakie Niemcy stosowali wobec Żydów, wyodrębnione na podstawie psychologicznej analizy pamiętników. Najbardziej intensywnie przebiegały zabiegi rozstrajania organizmu i zmniejszania poczucia bezpieczeństwa, a najbardziej rozbudowane i charakterystyczne były zabiegi zmierzające do degradacji obrazu siebie. Nie wystąpił natomiast element „ofiarowywania nowego życia”, gdyż pranie mózgu stosowane wobec ludności żydowskiej miało ułatwić proces eksterminacji tego narodu.

Ostre formy *brainwashing* były też tematem wystąpienia prof. J. Terelaka. Dokonał on analizy psychologicznej technik „manipulowania ludzkim zachowaniem” w warunkach wojny. Porównał dwa systemy „prania mózgow”: sowiecki i chiński. Dokonał